

Како су Срби на Цетињу одштампали прву ћириличну књигу на свијету у 15. вијеку?

„Црнојевића штампарија, која је почела у посљедњој деценији 15. вијека, започела је једну епоху српског штампарства, која је била изузетно значајна и у културном и у духовном погледу. И у том смислу Октоих, као прва књига, први се помиње и некако му припада предност у сваком погледу, мада и друге књиге које су штампане у Црнојевића штампарији не заостају по својој суштинској вриједности за Октоихом првогласником. Одмах након њега, штампан је и Октоих петогласних“, казао је Његово високопреосвештенство Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски г. Јоаникије у емисији ТВ Храм, која је посвећена Октоиху првогласнику – првој српској штампаној књизи, аутора Саве Самарџића.

Прва српска штампарија на Цетињу 4. јануара 1494. године штампала је прву књигу на српском језику на ћирилици – Октоих првогласник, Ћурђа Црнојевића и штампара Макарија, једну од највише коришћених богослужних књига у Српској православној цркви.

Митрополит црногорско-приморски г. Јоаникије у разговору са Савом Самарџићем, нагласио је значај културе која нас, како је оцијенио, укорјењује:

„Не само да нас враћа старим коријенима, него нас просто увијек укорјењује, даје нам једну сигурност, једну извјесност, једну отворену перспективу за нашу будућност. Онај народ који ствара културу, он ће и да опстане и у смислу идентитета, али у смислу заједнице, у смислу Цркве, државе. Дакле, све ће очувати онај народ који се бави културом и духовношћу. Не живи човјек само о хљебу, него о свакој Ријечи која излази из уста Божијих — тога су били изузетно свјесни наши преци, нарочито у доба Немањића и послије Немањића. Ту традицију духовности очували су понајвише наши манастири, наши архијереји, свештеници, игумани, монаштво, али понекад и истакнути, значајни људи из нашег народа, као што је био Иван Црнојевић, као што је био Божидар Вуковић, као што су многи други били у нашем народу.“

Др Милена Мартиновић, археограф и конзерватор, истакла је да је првенствено значај самог Октоиха, односно Штампарије, то да је то била прва штампарија на словенском југу послије Гутенбергове штампарије и штампарије код Словена Швајполта Фиола, пољског штампара, који је штампао на ћирилици, чији се и један примјерак налази у збирци штампаних књига Цетињског манастира – Часловац, штампан 1491. године.

„Ђурађ Црнојевић, син Ивана Црнојевића, са својим рукодјелником Макаријем, сматрао је да би један такав подухват штампарија, да кажемо, у та љута и прискрбна времена, добродошао Цркви ради веће продукције богослужбених књига. Односно, циљ је био да се цркве напуне књигама и да тај процес много брже иде од дотадашњих, па и каснијих скрипторија у којима су се преписивале књиге богослужбене намјене.“

Више о историјским околностима у којима је настала прва државна штампарија на Цетињу на словенском југу и о томе како су Срби на Цетињу одштампали прву ћириличну књигу на свијету у 15. вијеку, у емисији ТВ Храм: <https://www.youtube.com/watch?v=XMi1YbTTh6U>

В. Д.

mitropolija.com